

ROZSYPAĆ SIĘ (29) *vb pf*

rozsytać się (18), **rosypać się** (11); rozsytać się *Leop, BibRadz, GrzegRóżn, RejAp, BudBib* (2), *SkarJedn, Oczko* (3), *SkarŻyw* (4), *GrabowSet, LatHar, SkarKaz*; rosypać się *BierEz, RejPs* (2), *LubPs, RejWiz, BielKron* (2), *SarnUzn* (2), *RejZwierc*; rozsytać się : rosypać się *Mącz* (1:1).

się (15), się (14).

rozł- (15), rołł- (2), rosł- (1).

o oraz a jasne.

inf rozsytać się (3). ◇ *fut* 1 sg rozsyty się (1). ◇ 2 sg rozsytyś się (1). ◇ 3 sg rozsyty się (7). ◇ 2 *pl* rozsytycie się (1). ◇ 3 *pl* rozsyty się (5) *LubPs, BielKron* (2), *SarnUzn, BudBib*, rozsyty się (1) *SkarŻyw*. ◇ *praet* 3 sg *m* rozsytył się (2). *f* rozsytyła się (2). ◇ 3 *pl m pers* rozsytyli się (1). *subst* rozsytyli się (2). ◇ *con* 1 sg *m* byty się rozsytył (1). ◇ 3 sg *f* byty się rozsytyła (1). ◇ 3 *pl m pers* byty się rozsytyli (1).

Sł stp s.v. rozsytać, Cn w innym znaczeniu s.v. rosypuje się co, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVII w. s.v. rozsytać.

1. *Rozpaść się na drobne kawałki lub zamienić się w substancję sypką, ulec zniszczeniu* (22) : Zrułyła się y zádrzáła ziemiá: fundámenty gor rozłypáły się [*fundamenta montium conturbata sunt*] y zátrzęły *Leop Ps* 17/8; *BielKron* 82v, 456v; *Solutilis, Rolipuyáci rozwieyáci się/ co trudno może być łpoyono/ á łatwie się rołypie. Mącz* 400d; łprobuy się [*pisma kacerskie*] iáko złoto w ogniu/ á włzytki czo ich iedno przywodzą tu łpłonieią y rołypą się. *SarnUzn* F7v; *Oczko* 3, 5; *LatHar* 638; Wiemy iż gdy się ten dom náłz tego miełzkánia rozłypie [*si terrestris domus nostra ... dissolvatur Vulg 2.Cor 5/1*]/ iż budowanie z Bogá mamy/ dom nie ręką czyniony/ ále wieczny w niebie. *SkarKaz* 3b.

rozsytać się w co (4): áby myślił [*człowiek*]/ ogień/ wiátr/ wodę/ y ziemię: z których/ y iego/ y włzyłtkich inłzych rzeczy żywiących/ iftność ielł złożóná: iż w nię łye záś/ kiedy krefu łwégo dóydzie/ rozłypać muł. *Oczko* 3v. *Cf Zwrot.*

Zwrot: »w proch się rozsytać« (3): część się kołciołá obáliłá/ á bálwan on wproch się rozłypał *SkarŻyw* 20, 2, 51.

Przen (2) : wyrulzy się gwódz vtkniony wmielcu pewnem/ y złamie się á vpádnie/ y rozłypie się [*excidetur*] brzemie ktore ná niem (był) *BudBib Is* 22/25; znáććie się/ y domy wálze krzyżem/ á wnet się czárt rozłypie *SkarŻyw* 393.

a. *O ludziach* (4) :

Zwrot: »w proch się rozsytać« (4): Ci co ná pulłczách żywą przed yego [*Pana*] możnołcyą/ Vpadną/ á łnadź się w proch rołypą z lekkołcyą. *LubPs* Q4; A przeto teraz zemną poczynay iákoć się nalepiey podoba/ á rołkáz ábych był wniwecz obrocon y w proch się rozłypał [*ut peream et fiam terra*] *BibRadz Tob* 3/6; *GrzegŚm* 44; W proch się rozłypę/ ielłi [*łzy*] nie przyidziecie/ A mych wyłtepkow złobą nie weźmiecie. *GrabowSet* A4.

b. *O abstraktach* (3) : Consensus ordinum est divulsus, Rozłipáła się zgodá miedzy łtany. *Mącz* 478d; *SarnUzn* F7; Miedzy ktoremi [*posłańcami Chrystusa*] gdyby ieden nawyłłzy nie był/ włzytkáby się iedność rozłypáła y wnierząd obrociłá. *SkarJedn* 58.

2. Rozproszyc się, rozbiec się w różne strony (o wielu); dispergi PolAnt (8) : [ojciec poucza synów:] Ieślibyście zgodni byli. Pokoy zawnždy będzie z wami/ [...] Bo kiedy się rofypiecie/ Po iednemu poginiecie. BierEz 14; powłtań Iehowo á rosłypą fię nieprzyaíciele twoi BudBib Num 10/35; [BudArt E6v].

[**rosypać się do kogo:** Oto przyidzie godziná/ y teraz przyłzłá/ że fię rozłypiecie káždy do swoich BudBib Ioann 16/32 (Linde s.v. *rosypać*).]

rosypać się po czym (1): ziemiá wypułciłá z fiebie niezliczoná wielkość żab/ [...] á taką wielkość iádowitych much/ że fie rofypálá po włfytkiey oney ziemi. RejPs 155.

W porównaniu (1): wczynię wśfelyáką pomłtę nád niemi [narodami]. Aby fie też rośpalili iáko ogień á rofypali fie iáko pczoły ná fkáżenie moje RejPs 173v.

Zwrot: »rosypać się wszędzie« (1): To wżrzyłz oná rotá [diabelska]/ rofypie fie wśzędzye RejWiz 139.

Przen: Rozprzestrzenić się (2) :

rosypać się między kogo (1): Pátrzayże záfię iáko to ieft nieuleczony wrzod [tj. gniew]/ á iáko fie wśzędy rofypał między wśzytki narody ludzkie. RejZwierc 79.

rosypać się na co [= w jakim celu] (1): Tego też Gogá y Magogá wípomina y Ezechiel Prorok [...] iż fie miał rozłypać w wielkim okrucieństwie ná ziemi ná przełładowanie wiernych Páńfkich RejAp [169]v.

rosypać się na czym (1): RejAp [169]v cf **rosypać się na co**.

Zwrot: »wszędzy się rosypać« (1): RejZwierc 79 cf **rosypać się między kogo**.

Synonimy: 1. rozpaść się; 2. rozproszyc się, rozsiać się.

Formacje współrdzenne cf SUĆ.

Cf **ROZSYPANIE, ROZSYPANY**